

Mesclum

LEI UECH CROTZ DE GLAUDI !

N'i aguèt fôrça ! Ren que d'amics de Glaudi Barsotti ! D'amics de 40 ans e mai. D'amics de longtemps, d'amics de uei, d'amics de deman benlèu... Lei joines èran ben representats... Joines deis annadas 40, joines deis annadas 50, 60, 70 fins ai joines deis annadas 2010 ! Seteme, vila de la municipalitat bole-ganta e tras que concernida per l'apar-ament de la cultura e de la lenga occi-tana aculhiguèt lo rescòntre dei 80 ans de Glaudi. Per festejar un òme parier, es simple, a d'amics d'en pertot, mai per lo contar, per dire sa vida, faudriá èstre tant enciclopedic coma l'òme u meme. D'unei parlèron dau niston de la guèrra, enfant de la Bèla de Mai, nas-cut d'una familha obrièra provençal-italiana engatjada dins lo moviment

obrier, dau radio qu'a percorut lei mars e lei oceans, dau jovent expedit a la guèrra en Argeriá, de sa chausida de luchar còntre la guèrra, còntre lo colonialisme, per lo drech dei pòples a chausir son destin d'espererei. D'autrei parlèron dau militant occitanista qu'es despuei l'an pèbre, ambé lei dos autrei mosquetaris Jörgi Reboul e Guiu Martin. Lo rescòntre premier ambé Jörgi Reboul, poèta occitan militant, ardent sosten de la republica espanhò-la, de la causa catalana, ja dau temps de l'agression franquista; se lo causiguèt per mèstre, lo Jörgi, ambé lo Pèire Gabrielli, militant comunista, mutua-lista, president de la mutuelle CGT, apareire de la lenga, que ne'n venguèt lo secretari Glaudi. D'autrei evoguèron lo militant politic engatjat de tant luen-ch per un comunisme umanist, per lo progrès social, per la libertat. Fuguèt abordat puel lo cercaire, l'escrivan que met en òbra la resulta de sa quista

arquivística, lo romancier dei grandei causas, dei grands moments de Marselha, sa vila, lo gastronòm, lo lin-guista, qu'encara un còp son diversas e variadas sei dralhas d'escritura... Venguèt puèi lo journalist, collaborator de mantunei jornaus, revistas e perio-dics, e despuei mai de 50 ans La Marselhesa. Enfin Mesclum, pagina en occitan dins La Marselhesa tanben, que l'a vòuguda aquela pagina rebat de la vida vidanta, de la creacion artisti-ca, dei luchas dau pòple occitan, obriers, salariats, trabalhaire de Provença e d'Occitania tota... Una vida bèla, lòngra ja, mai totjorn en plena creacion, en plen chantier d'ac-cions e d'òbras en preparacion. Un per-cors clafit de rescòntres, dei catalans antifranquistas, Glaudi fuguèt corres-pondent clandestin dau PSUC catalan dau temps de Franco coma lo rapelava Francesc Panhela, joven òme dei nòus crotz, ai sòcls actuaus de l'IEO, de la

Mar-poc, de Mesclum, de l'Ostau dau País Marselhés, au cantaire Manu Theron que faguèt clantir de tèxtes cultes de l'istòria marselhesa, mes en musica per eu, mai premier exumats per l'infatigable Glaudi. Sensa oblidar leis amics luenchencs, nimai leis amics desporeiçuts coma Jörgi Gibelin, Enric Damòfli... e tanteis autrei que fuguèron associats a son percors.

Leis amics presents a Seteme, li faguè-ron fèsta, onor e mercés, li demandant que longtemps contunhèsse de traba-har, de furnar, de compilar, d'escriure dins la lenga e sus la lenga nòstra.

Lo Glaudi n'en pòrta ara uech de crotz, XXXXXXXX, e lei pòrta ben, alora a fach mielhs que lo celebrissima portai-re de crotz, qu'a tres, XXXIII se ne'n crèsi la legenda, calèt ! Òsca !Esperam la seguida ! Bòn anniversari joven òme de còr !

Magalí BIZOT-DARGENT
(fòto Pèire Assante)

TRAVERSA DE L'OLIMPIC

COMA A VIRAT LO BALON AQUESTA SETMANA

Pichòta victòria per l'O.M au velodròm, mai tres ponchs benvençuts per se retrobar a tres ponchs de Lilla e dos de Sant Estève... lo pontin es pròchi ! Montpellier de Rotland Courbis a pres tres ponchs sus lo prat d'AJacciu ! Lei verds amb un Brandan de tria, elei son anat ganhar sus la pradièra de Furiani ! Tolosa a ben jogat, dos butes contra lo P.S.G. mai i aviá lo Zlatan !

Oc, aqueu jogaire que dimenge, lei N'Koulou, Diawara e Mendez van assa-jar d'amoçar !

En liga doas Nimes es vengut en cò de son vesin arlatenc e Arle a perdut dos ponchs !

Òsca per Istre qu'es anat cercar tres ponchs defòra !

En nacionau Luzenac es totjorn en tèsta ! Son bòn aquelei jogaires ! Sant Rafèu a pres un ponch..... a Paris e va donar d'idèas a l'amic Jose Anigo non ?

Una paritat.... e perqué pas tres ponchs sus lo prat parisenc, aquò oc, seriá un bèu revenge per nautrei leis afogats..... mai veirem ben non ?

TONIN LO TAMBORNAIRE

MESCLUM N°1461

Provèrbi

Dau plus fotrau n'an fach lo baile
(Ils ont choisi pour maître le plus nigaud)

Prononcer l'occitan

Lecture et prononciation de la graphie dite classique :
a final atone : le plus souvent o, oe ; à Nice, Montpellier, les Alpes, a.
o : ou ; ô : o très souvent, parfois oua, oue, ouo
e : é ; è : è ; nh : gn ; lh : il (fille)

A savoir

Adressez les informations à publier :
soit par courriel : contact.amesclum@free.fr
soit par courrier adressé au journal en précisant «Mesclum»
"MESCLUM" est une chronique qui paraît tous les jeudis.
Abonnement spécial pour une année : 35 €.

CLOVIS HUGUES, POËTA POPULAR

Clovis Hugues, jornalista sens concession e sovent mordent, engatjat dins la Comuna de Marselha, deputat de Marselha puèi de París, serà lo premier deputat socialista de la Cambra e viurà los premiers passes del socialisme scientific. Orator de tria e tribun sincèr e arderós que saurà entraïnar las folas, lucharà tota sa vida pel trionf de la justícia e de la libertat. Mas serà tanben escrivan e poèta, poèta dins sas doas lengas : lo francès e l'occitan provençal.

Nasquèt en 1851 a Menèrbas dins Vauclausa dins una familha de molinièrs, d'un paire republicain arderós e d'una maire catolica ferverosa que lo manda al seminari dins l'espèr de lo veire abraçar una carrièra eclesiastica. Es a Marselha - ont es plaçat per mèstre d'estudis ensotanant dins un pensionnat religiós - que pren consciéncia de la misèria del pòble, alavetz geta lo fròc negre e trabalha per escobaire dins un jornal. Aquí, comença de versificar e lo director ne fa un de sos redactors. Es atal qu'a 17 ans, Clovis se lança dins la polemica jornalística.

Pren part activament a la Comuna de Marselha, ignòra la censura que s'enseguís e contunha de publicar d'articles engatjats e, lo 5 de setembre de 1871 es arrestat e condemnat a tres ans de preson e a 6000 francs d'emenda. Passarà quatre annadas en preson - podiá pas pagar l'emenda - que seràn per el un calvari fisic e moral, mas las aprofiecharà per completar sa formacion literària e politica e per escriure de poèmas en francès.

D'ara enlà, se balharà còrs e anma a la batèsta dins los jornals coma collaborator e cap-redactor, mas tanben dins las manifestacions e acamps politics e dins las luchas electorals. Viurà un temps a París puèi tornarà a Marselha ont sa popularitat es granda, serà elegit deputat en 1881 a La Bèla de Mai. Serà sol a la cambra per defendre lo programa del Partit Obrièr. Serà elegit tornamai en 1885, puèi de 1893 a 1905, serà deputat a París dins la circonscripcion de La

Villette. Sa darrièra batalha electorala serà per Vauclausa ont se presentarà a las senatorialas, mas s'acabarà per una desfacha.

Aquela desfacha, l'impression de se sentir oblidat pel pòble que defendèt tota sa vida li pòrtan un cèrt amarum. Puei, envielhit per sas activitats continuosas e sos problèmas de santat que s'agrèujan, se morís un pauc cada jorn e, lo 11 de junh de 1907, s'escantis a París, aviá 56 ans. Es enterrat a Ambrun, vilòta de las Autas-Aups, ont sojornava sovent e ont, çò disiá : " Les tombes sont toutes des jardins ".

Clovis Hugues, en mai de sos escrits politics e socials, escriurà de romans, de pèças de teatre e de poèmas en francès. Çaquelà, son premier sojorn a París li balha l'escasença d'encontrar los escrivans provençals expatriats que residisson a Montmartre e dins lo Quartier Latin. Es aquí que començarà d'escriure en occitan. Puèi, marcat al Felibritge, sos poèmas seràn publicats dins las revistas felibrencas.

Dins aquela lenga que maneja ambe gost e soplesa, sos tèxtes cantan mai que mai de sovenirs d'enfança, la familha, la beutat del país natal, l'engenh dels poètas provençals, fin finala de tèmas felibrencs pro banals, atal *Lo Castelet* qu'es lo molin de son enfança :

(de seguir)

*Es pas que fugue grand, mai l'ame,
Lo molin monte siáu nascut,
Dins lo vonvonet deis eissames
Mai que dins lo bruch deis escuts*

*Leis aucèus cantan sa preïera,
L'aubeta suava ditz son laus,
Dins lei grands rocàs de l'ausiera
Que pendolan sota lo bauç.*

*Per que lo merle se i pausa,
La font s'aubora vers lo cèu ;
Dins l'ombra plorosa dei sauses,
L'aigueta clareja au bornèu.*

*E puèi amont, sus lo gruiaire,
Pròchi dau vòu dei cigalons,
I a la chambreta onte, pecaire !
Moriguèt ma grand Madelon !*

Domenja BLANCHARD

MA VILÒTA

Ma vilòta, que se ditz La Ribiera, perduda dins la montanha, alongada ras de ribas de Gardon linde e quiet, semblas de dormir. Dormir d'un sòm tranquil e doç. Mas s'i cal pas fisar : es los uèlhs barrats mas dormisses pas. Los pès dins l'aiga fresca, la tèsta dins lo coïssin sople e tebès dels sèrres ensolelhats, soscas e te remembras. Ton esperit es comol das vièlhas nafraduras que ton còs de sistre a degut endurar. Lo bronziment dels camions retronís dins ta tèsta e lo son dels fusilhs ressona dins ton còs. Sentes, totjorn dins ta pèl de lausas grisas, la lama del cotèl s'enfonza sens pietat. E se la sang, auèi, a quitat de rajar, son odor aspra e viva emplena tas nasicas. Sovenir invisible d'aquel jorn de malastre que

vegèt un enfant, lo filh de tas entralhas, lo filh de ton amor, cabussar sus ton ventre, tuat per la follia d'òmes venguts fòls. Dempuèi aquela tantossada, luminosa e lusenta, d'un òrre mes de junh portaire de l'espèr, podes pas mai dormir jos lo mantèl d'oblit que d'umans sens arma an getat sus ton cadavre.

Èra lo 5 de junh de 1944.

Yanick MARTIN

- Alès (Gard), Prèmi Max Rouquette, Novèla estudiants, Concors literari *Escriure en Lengua d'Òc 2013, deis Amics de Mesclum*.

La demande est à adresser à "La Marseille" "Mesclum"

Service abonnements

19, cours Honoré-d'Estienne-d'Orves - B.P. 1862

13222 Marseille Cedex 01

DE NOTAR SUS VÒSTRE AGENDA :

● **24 février au 2 mars** : la *MARPOC* et l'*IEO 30* proposent une semaine occitane avec de nombreuses animations tout public à Nîmes, Milhau, Saint-Geniès de Malgoires, Saint-Privat-des-Vieux... Programme complet sur le site internet www.ieo30.org ou par téléphone au 04 66 76 19 09.

● **28 février** : Balaruc les Bains, 20h30, salle Montgolfier, balèti avec le *Duo Falco-Charrié*.

● **1er mars** : Arles, 19h, Salle des Fêtes, *Moussu T e lei Jovents* à *Les Suds* à Arles.

● **1er mars** : Figeac (46), *Bal Brotto-Lopez*.

● **1er mars** : Pau (64), *Brick à Drac* au Carnaval de Pau.

● **7 mars** : Avignon, 18h30, *Cap sur Frédéric Mistral* à bord du Mirèio amarré aux allées de l'Oulle, 06 75 26 45 42.

● **8 mars** : Le Brusquet (04), 20h30, salle des Fêtes, balèti (*La Cisampa*, etc) au profit de *Les restaurants du cœur*.

● **10, 11, 12, 13 mars** : Béziers, stage organisé par le CFPO Lengadòc *Leis ensaladas sauvatjas*, 04 67 28 75 36.

● **14 mars** : Graveson, 20h30, Espace culturel, soirée débat-théâtre *La légende de noire du soldat O*, organisée par le CREDD'O.

● **14 mars** : Aix-en-Provence, salle des Muletiers, 30, rue Voltaire, 18h30, débat *Quelle politique culturelle et muséale pour la Provence ?* 06 15 89 59 38

● **15 mars** : Arles, rue Président Wilson, 14h, conférence en hommage à Frédéric Mistral.

● **15 mars** : 10h, autour de Gordes, avec Provença Terra d'Òc 06 08 71 91 52

L'OCCITAN A LA TELEVISION

FR3 MEDITERRANEE : Vaquí

Dimanche de 10h45 à 11h15

Et toujours **VAQUÍ INFO** le lundi à 12h15 dès la fin du journal regional

FR3 LANGUEDOC-ROUSSILLON : Viure Al País

Le dimanche à 11h30

Et l'**EDICIÓN OCCITANA** actualité le samedi à 19h18

Lengua d'Òc sur TVSud

pour découvrir la nouvelle grille d'horaires de notre émission. Vous pouvez aussi la voir en direct sur internet. Cette émission est réalisée par notre association "Tè Vé Òc" qui œuvre bénévolement !

<http://www.mediasdusud.fr/tvsud/emissions-2/decouverte/lengua-doc/>

ÒCtele sur internet <http://www.octele.com>

L'OCCITAN A LA RADIO

Ràdio Lengua d'Òc : Montpelhier, Seta, Alès 95.4, Milhau 106.1

Ràdio Occitània : País tolosan 98.3, Comenge 89.4, Lauragués 106.1, Roergue 93.6

Ràdio País : Gèrs 98, Bigorra 103.6